

Staże

Ośrodka RENOWATOR

**Analiza zależności między
podstawowymi danymi
opisującymi gminy polskie,
ze szczególnym uwzględnieniem
zatrudnienia, bezrobocia i liczby
podmiotów gospodarczych**

Ewa Jurkiewicz

- W analizie zostały uwzględnione cztery powiaty, których wspólną cechą jest położenie w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka miejskiego. Są to powiaty: bydgoski, kielecki, krakowski i piaseczyński.
- Wybrany obszar zajmuje 680 tys.ha powierzchni i jest zamieszkiwany przez 730 tys. mieszkańców (2005r.).
- Ze względu na typologię JST w skład analizowanego obszaru wchodzi tylko dwa typy gmin: gminy miejsko-wiejskie i wiejskie. W sumie jest to 50 gmin (w tym 36 wiejskich).

- W analizie zależności między badanymi charakterystykami rynku pracy (liczba pracujących na 1000 osób, liczba bezrobotnych na 1000 osób i liczba podmiotów gospodarczych na 1000 osób) sprawdzone zostały ich korelacje z wybranymi wskaźnikami społeczno-ekonomicznymi dla gmin wybranych powiatów.
- Uwzględnione zostały następujące wskaźniki:
 - procentowy udział podatku rolnego we wpływach podatkowych gmin ogółem,
 - procentowy udział dochodów w wydatkach gmin ogółem,
 - saldo migracji.

- Procentowy udział podatku rolnego we wpływach podatkowych gmin ogółem obliczony został w oparciu o wartości względne przeliczone na 1 mieszkańca, według następującego wzoru:

$$\text{procentowy udział podatku rolnego} = \frac{R}{R+N+P+C} * 100$$

gdzie R,N,P i C odpowiadają wysokości podatku rolnego, od nieruchomości, PIT i CIT per capita.

- Procentowy udział dochodów własnych gmin w wydatkach ogółem, nazwany wskaźnikiem niezależności finansowej gmin, został obliczony według wzoru :

$$\text{niezależność finansowa gmin} = D/W * 100$$

gdzie D i W odpowiadają wysokości dochodów i wydatków per capita.

- Saldo migracji, podobnie jak dwa wcześniejsze wskaźniki, odnosi się również do wartości względnych i wyliczone zostało w oparciu o następujący wzór:

$$\text{saldo migracji} = N - O$$

gdzie N i O to odpowiednio wielkość napływu i odpływu ludności do lub z danej gminy w przeliczeniu na 1000 osób.

Porównanie średnich wartości analizowanych wskaźników dla Polski ogółem oraz dla wybranych 4 powiatów.

kategorie	Polska-ogółem	analizowane powiaty
liczba pracujących na 1000 osób	117	109,31
liczba bezrobotnych na 1000 osób	82,41	65,86
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 osób	66,5	77,49
% udział podatku rolnego w strukturze podatków (per capita)	9,86	6,22
niezależność finansowa gmin	37,65	39,64
saldo migracji	0,07	8,72

Wykres porównawczy - średnie wartości analizowanych wskaźników dla Polski ogółem oraz wybranych 4 powiatów.

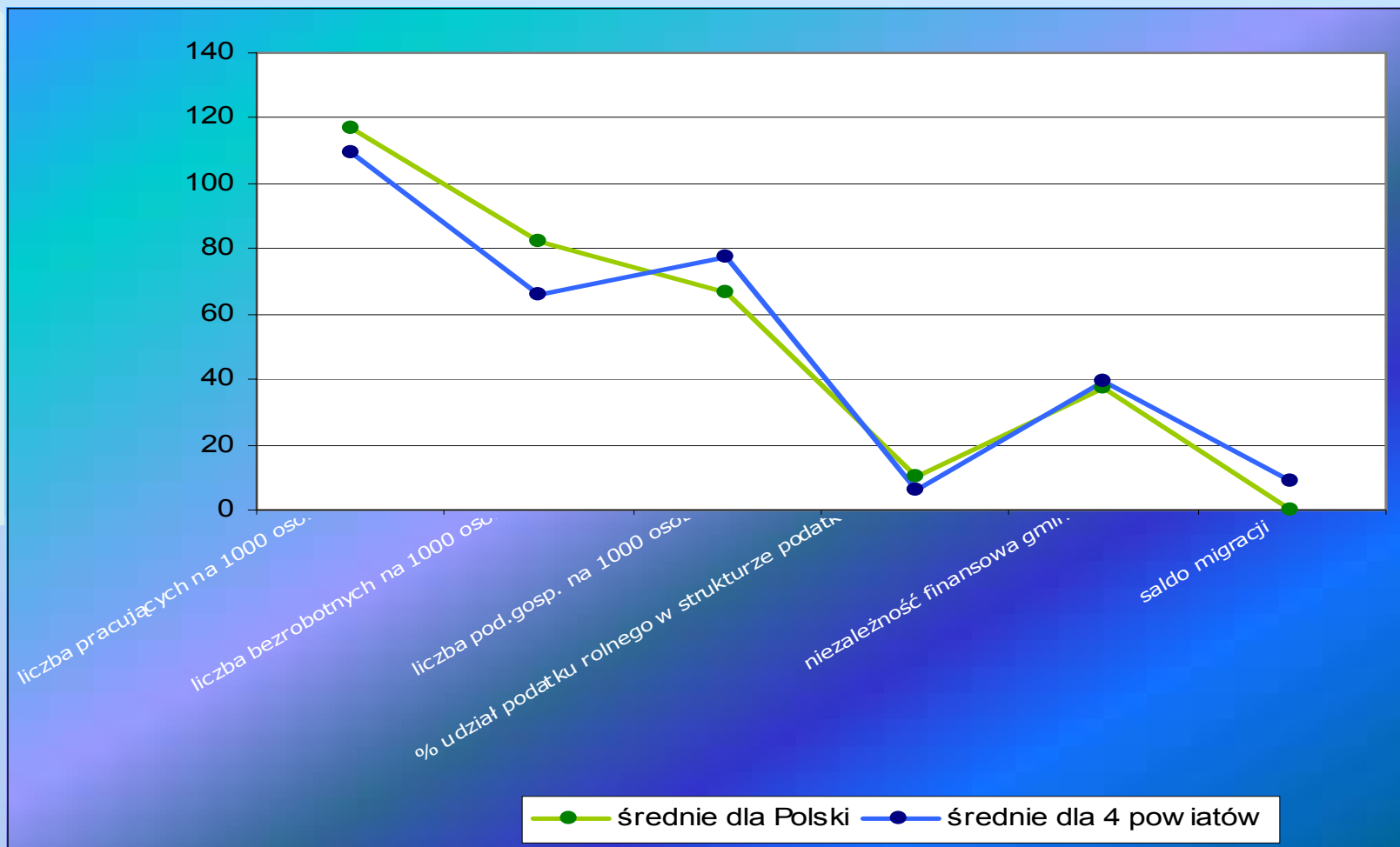
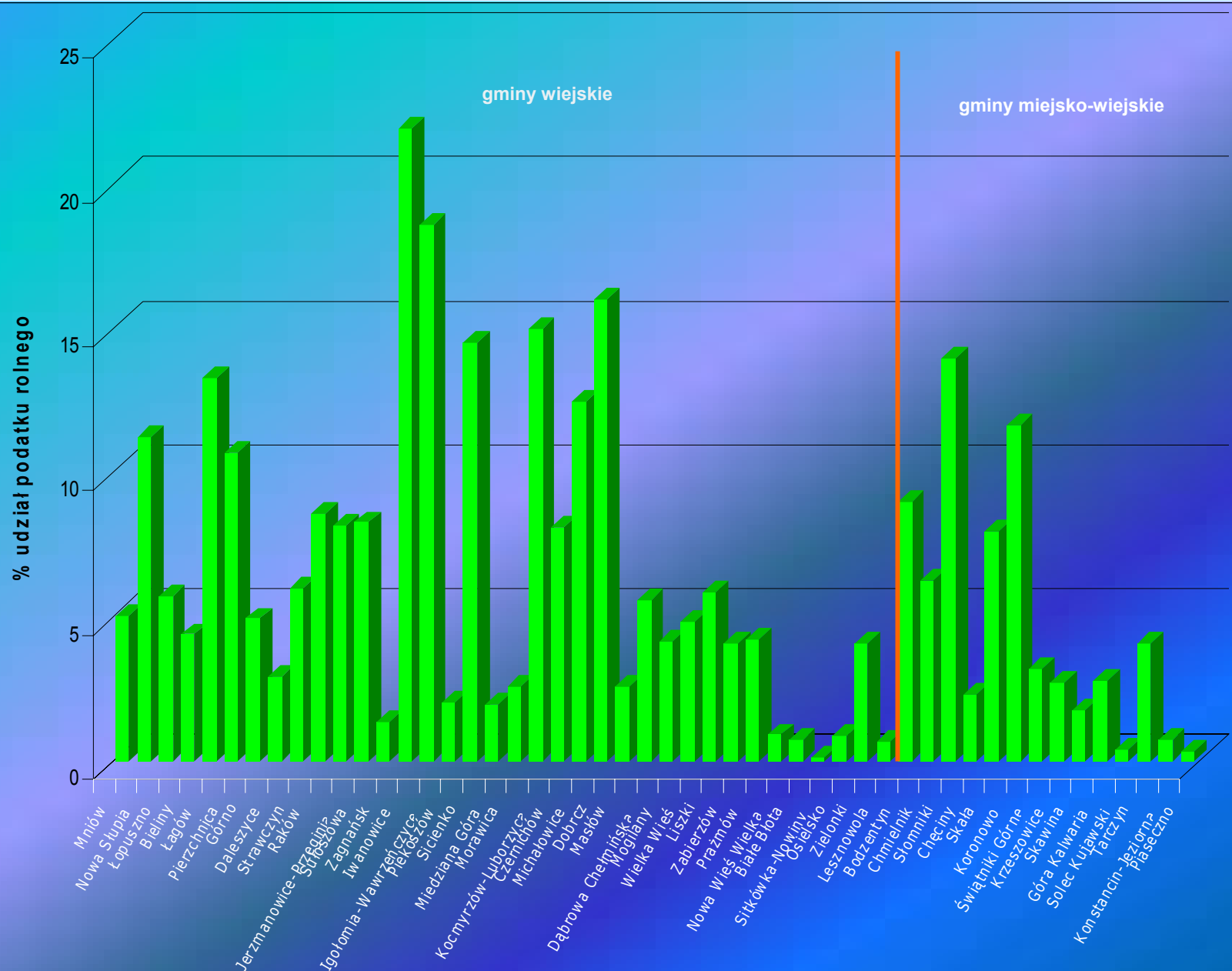

Tabela korelacji między analizowanymi wskaźnikami rynku pracy a wybranymi wskaźnikami społeczno-ekonomicznymi powiatów.

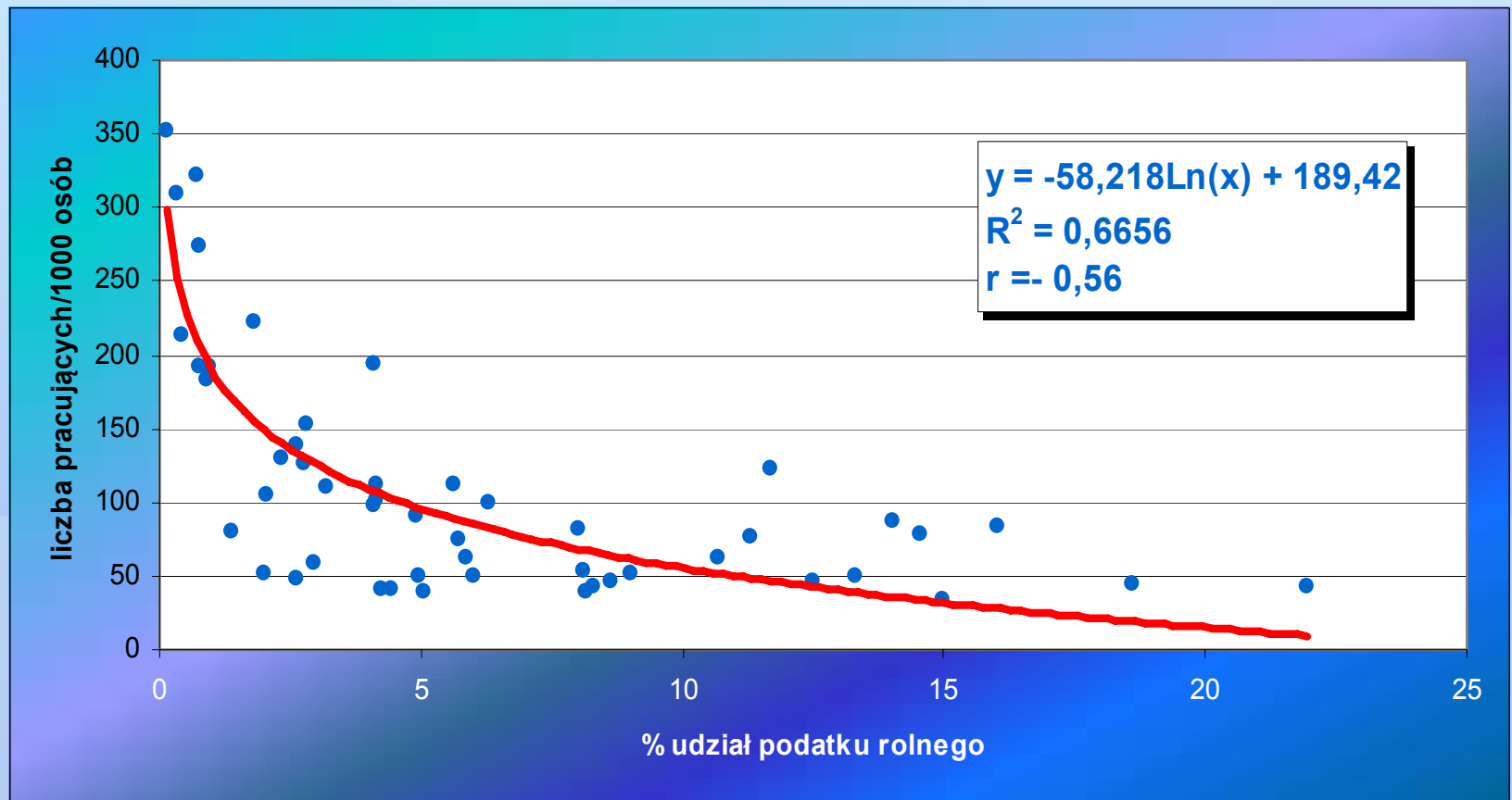
	gminy ogółem	miejsko- wiejskie	wiejskie	POLSKA
% udział podatku rolnego				
a liczba pracujących	-0,56	-0,69	-0,51	-0,37
a liczba bezrobotnych	-0,08	0,38	-0,21	0,10
a liczba podmiotów gospodarczych	-0,53	-0,57	-0,35	-0,53
niezależność finansowa gmin				
a liczba pracujących	0,76	0,84	0,70	0,48
a liczba bezrobotnych	-0,64	-0,66	-0,65	-0,17
a liczba podmiotów gospodarczych	0,89	0,88	0,89	0,64
saldo migracji				
a liczba pracujących	0,53	0,68	0,61	0,12
a liczba bezrobotnych	-0,37	-0,43	-0,39	-0,26
a liczba podmiotów gospodarczych	0,70	0,70	0,79	0,22

- Interesującym wskaźnikiem opisującym sytuację ekonomiczną JST jest procentowy udział podatku rolnego .
- Można przyjąć założenie, że im większy jest jego udział w strukturze wpływów podatkowych, tym mniej korzystna jest sytuacja ekonomiczna danej gminy.

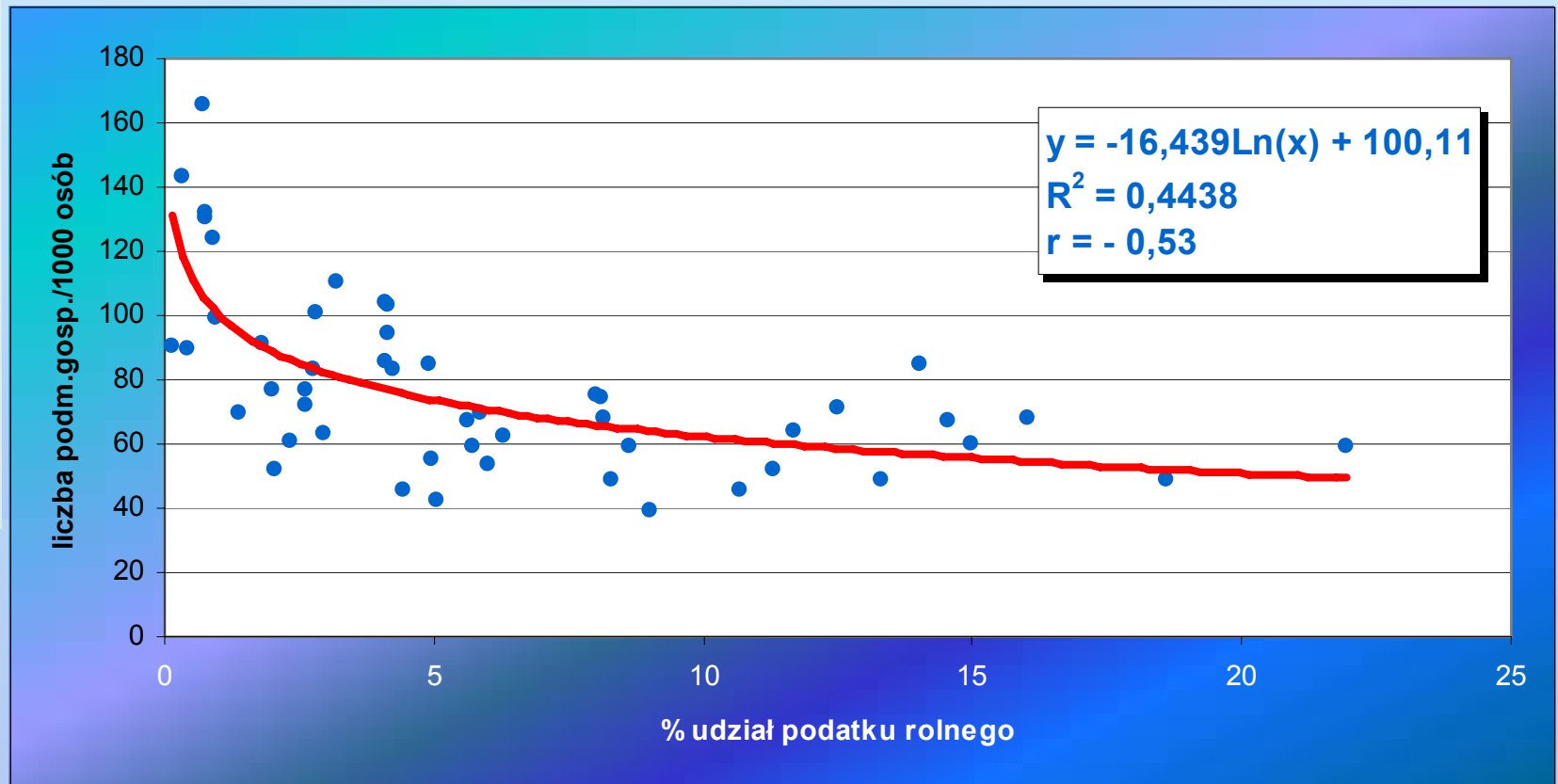
Procentowy udział podatku rolnego w gminach ogółem.

Zależność między wysokością podatku rolnego per capita a liczbą pracujących na 1000 osób – zestawienie dla gmin ogółem.

Zależność między wysokością podatku rolnego per capita a liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 osób – zestawienie dla gmin ogółem.

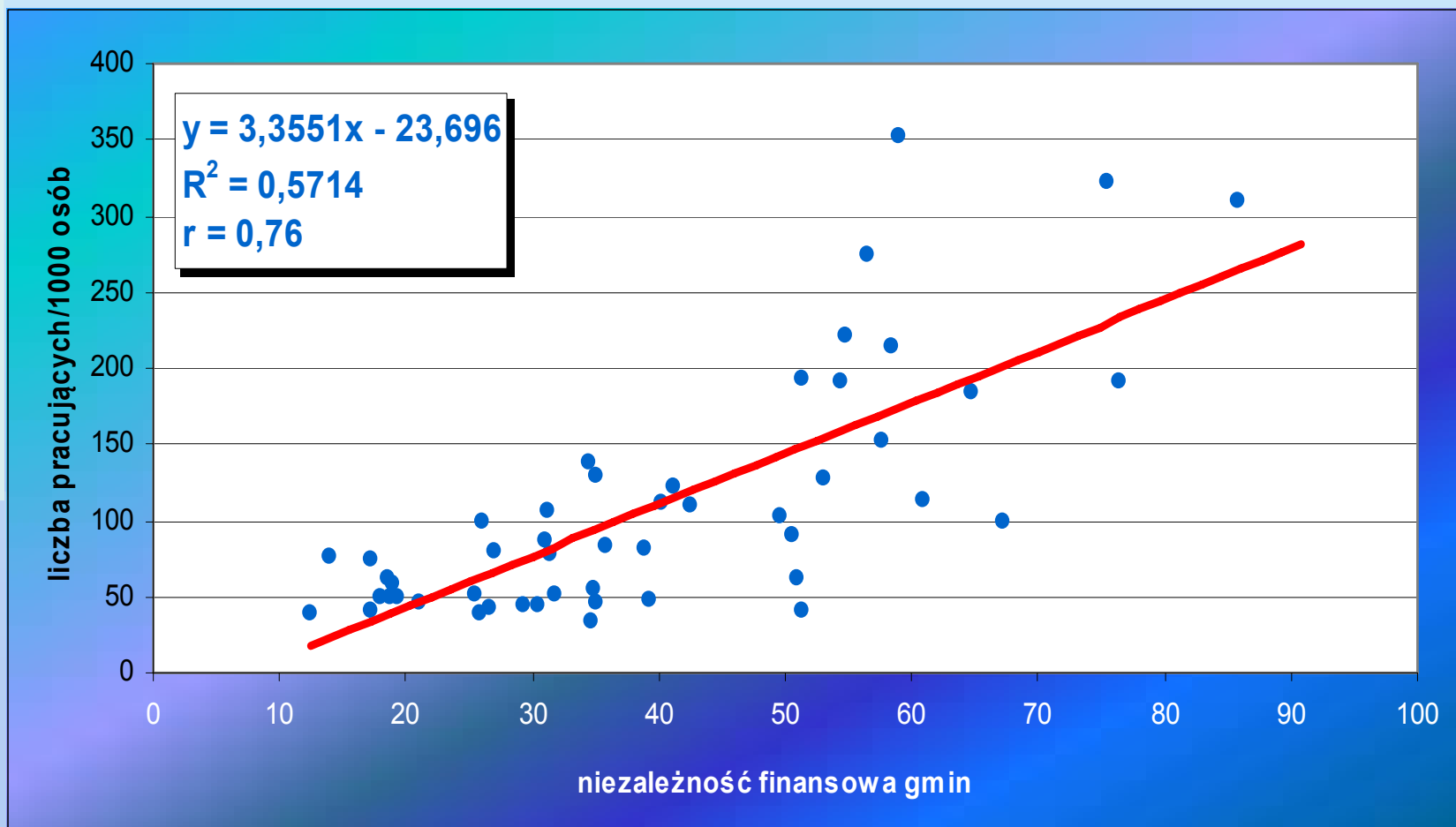
- **Kolejnym wskaźnikiem obrazującym sytuację ekonomiczną gmin jest relacja dochodów do wydatków (niezależność finansowa gmin).**
- **Informuje on o stopniu finansowej samodzielności gmin i ich niezależności od dotacji i subwencji - składających się na dochody JST.**

- Jednak o kondycji ekonomicznej gmin świadczy nie tylko wskaźnik niezależności finansowej, ale również wysokość wydatków inwestycyjnych. Nie wystarczy bowiem być bogatym, ważne jest czy pieniądze wydawane są głównie na bieżące potrzeby czy też nie.

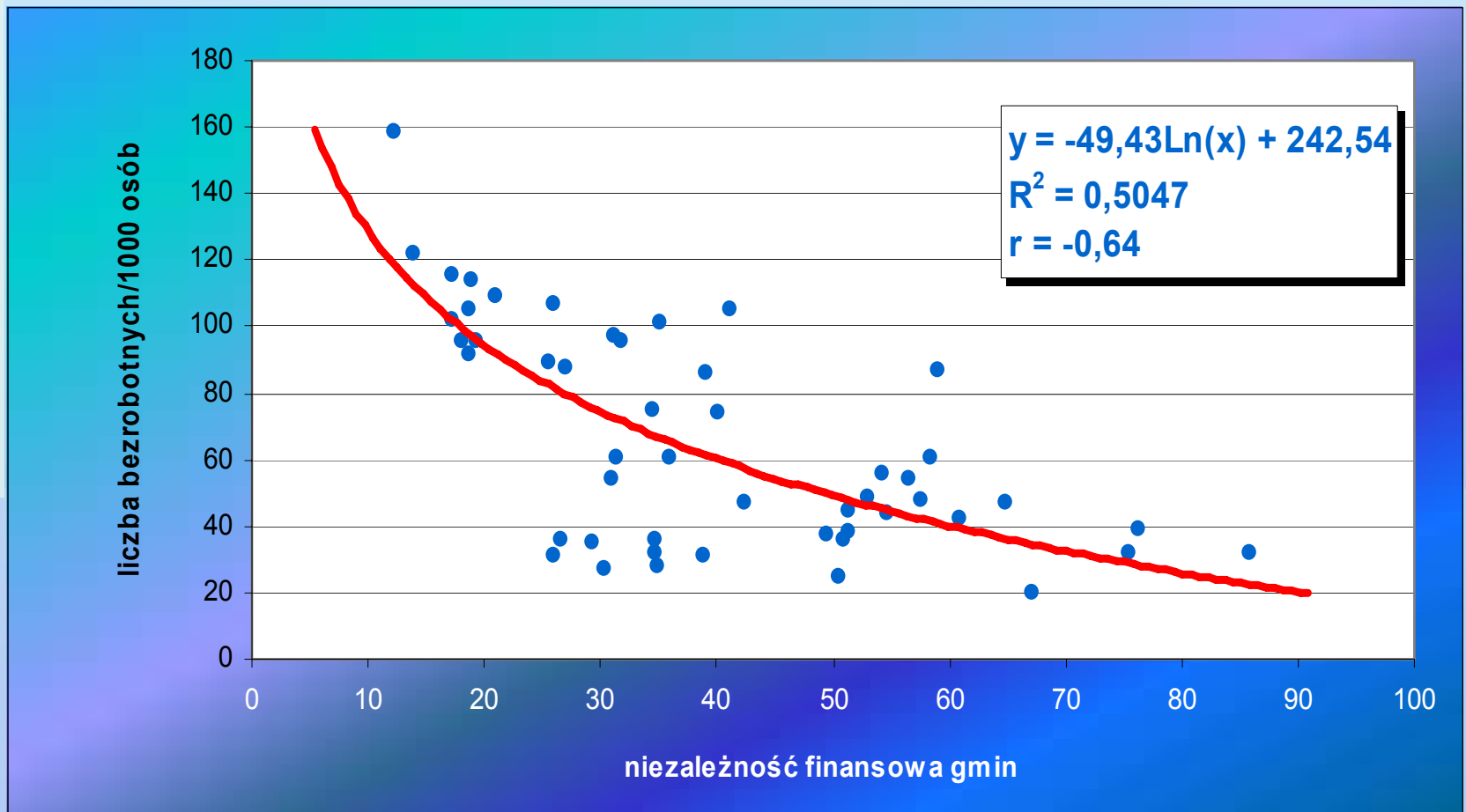
Zestawienie wysokości wydatków inwestycyjnych do wydatków oraz niezależności finansowej – dla gmin ogółem.

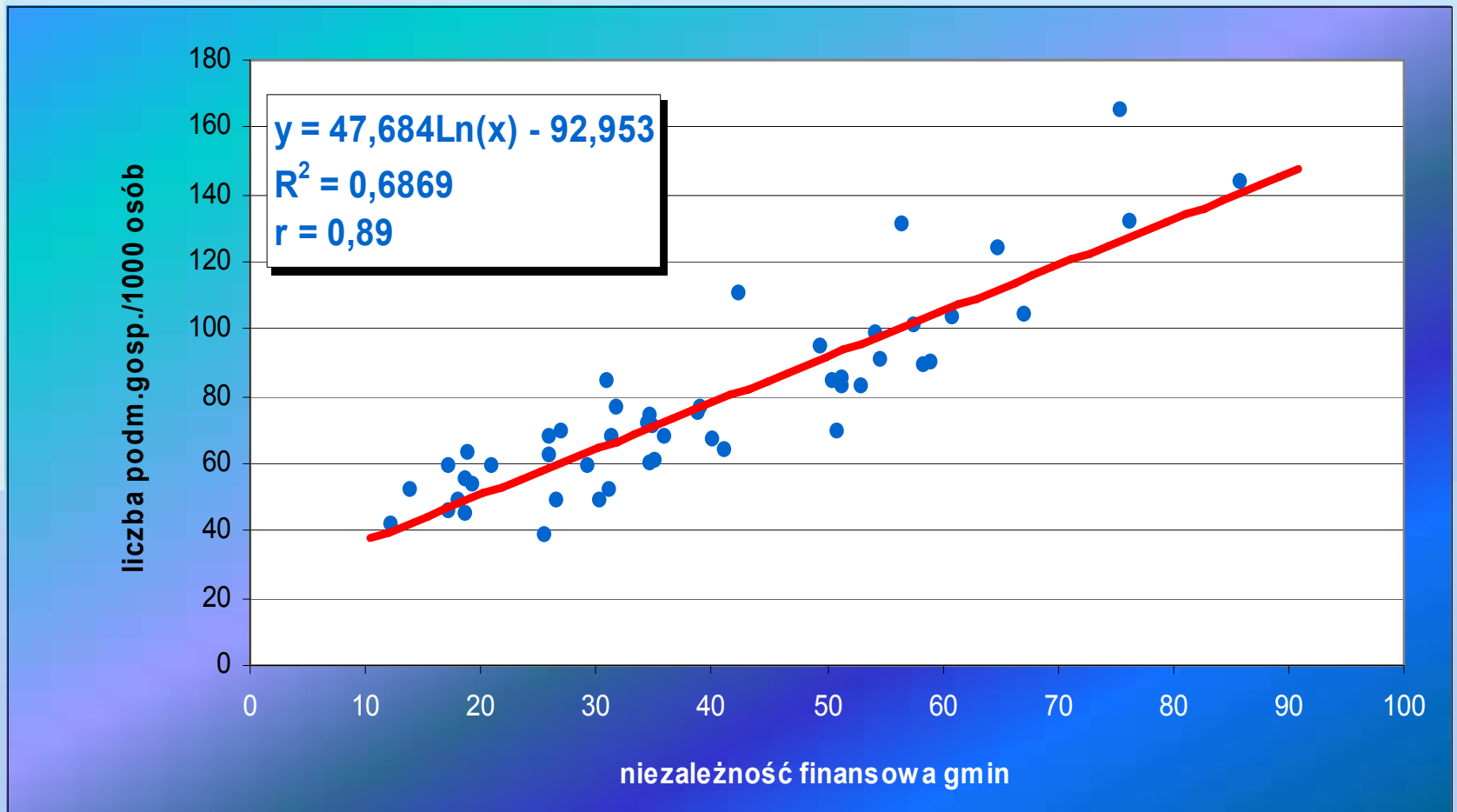
Zależność między poziomem niezależności finansowej gmin a liczbą pracujących na 1000 osób – dla gmin ogółem.

Zależność między stopniem niezależności finansowej gmin w wybranych powiatach a liczbą bezrobotnych na 1000 osób.

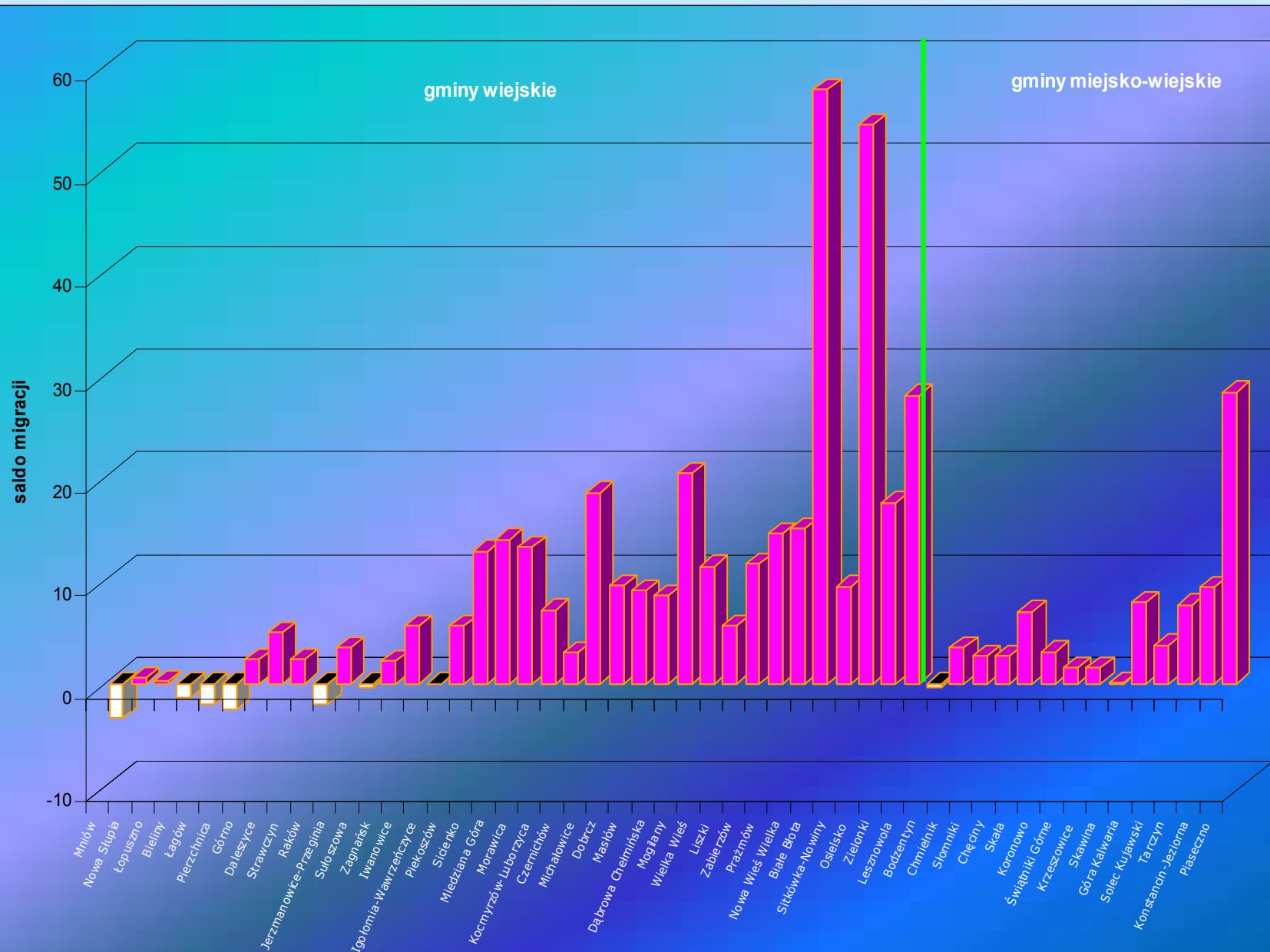

Zależność między stopniem niezależności finansowej gmin w wybranych powiatach a liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 osób.

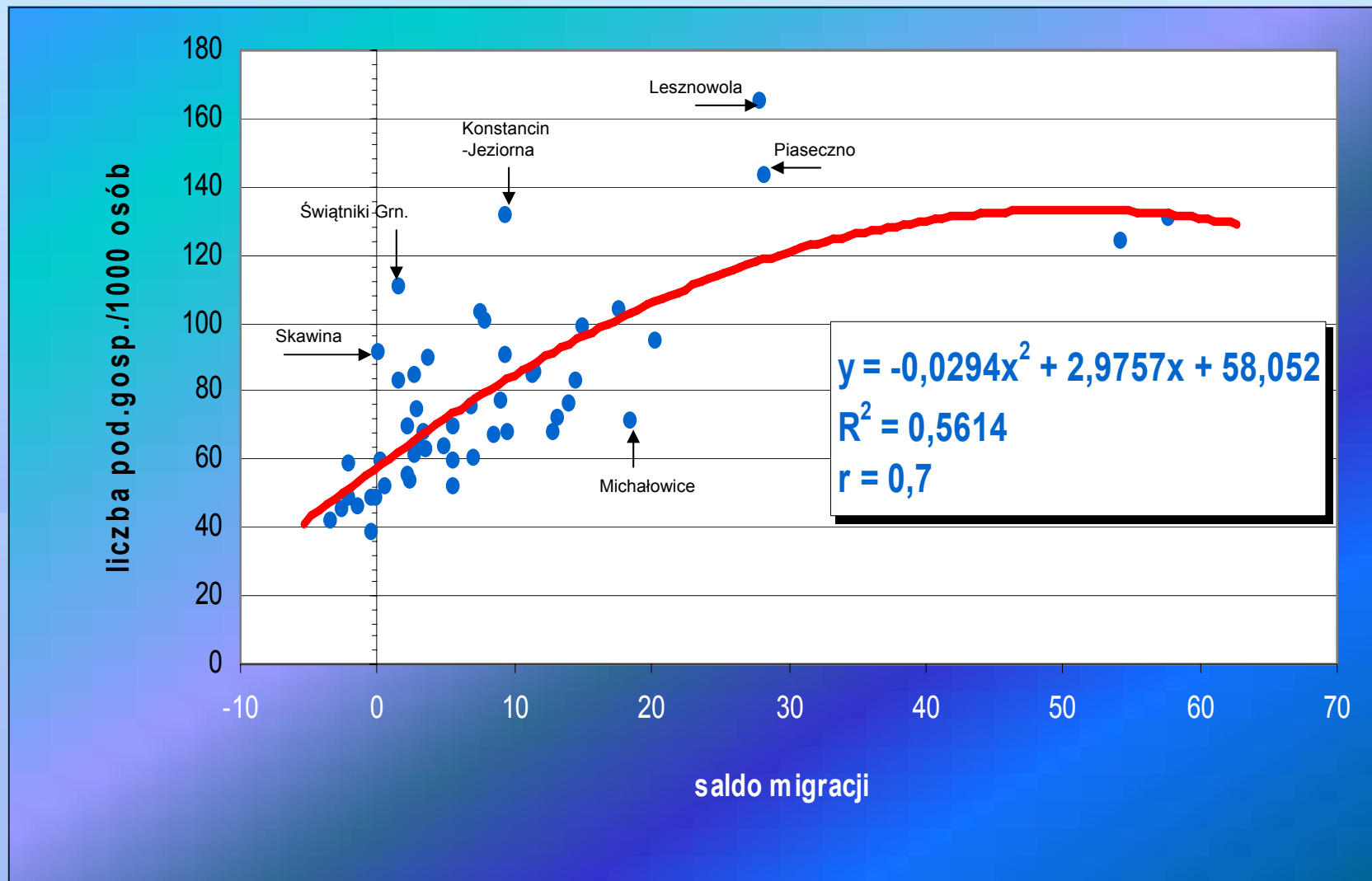

- **Dobrym miernikiem sytuacji społeczno-ekonomicznej gmin jest również saldo migracji. Wysokie, dodatnie saldo świadczy o dużej atrakcyjności gminy, podczas gdy ujemne jest dowodem jej stagnacji.**

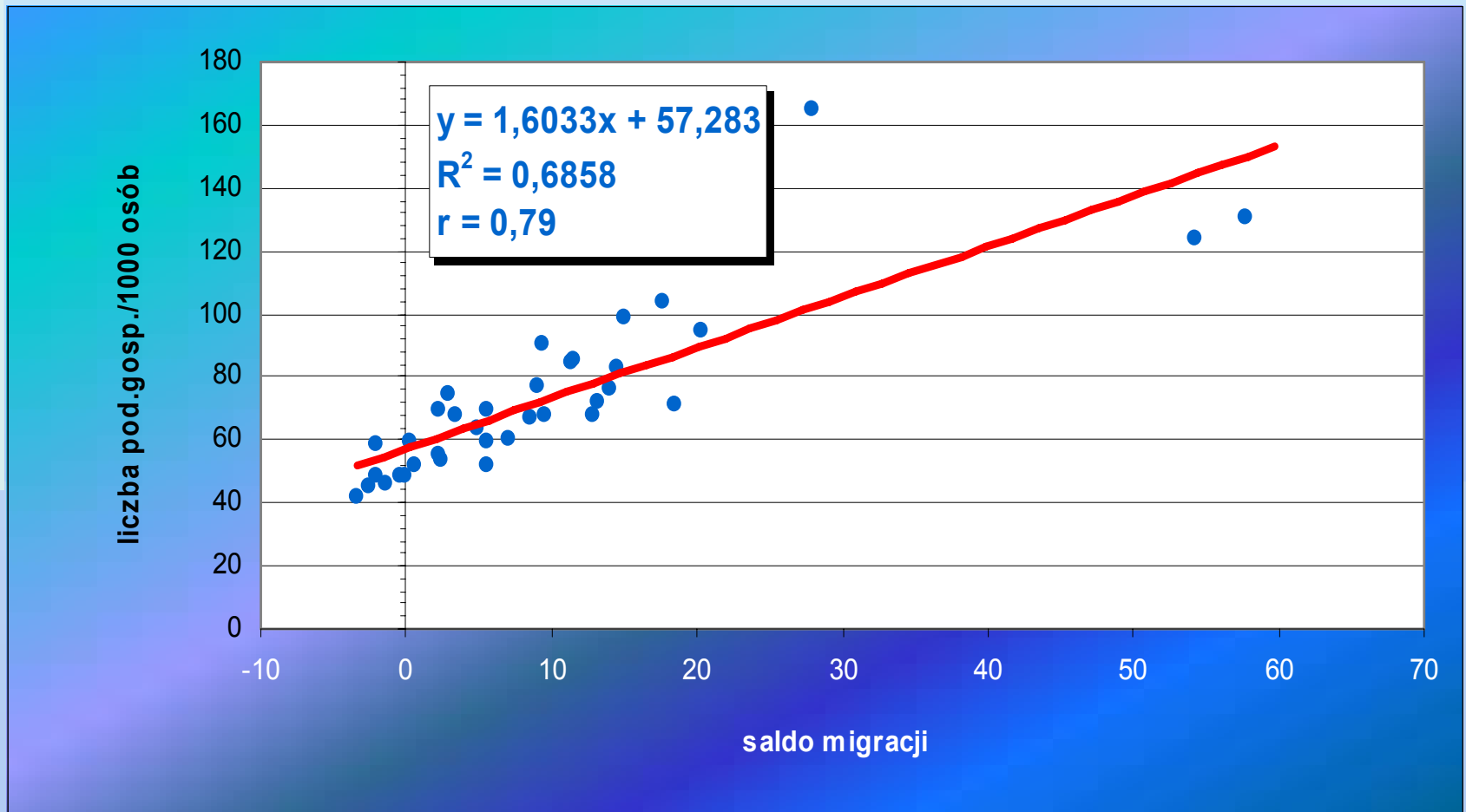
Saldo migracji w gminach ogółem.

Zależność między saldem migracji a liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 osób - dla gmin ogółem.

Zależność między saldem migracji a liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 osób - dla gmin wiejskich.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW ANALIZY

- Z uwzględnionych w niniejszej analizie wskaźników społeczno-ekonomicznych najsilniejsze korelacje z badanymi charakterystykami rynku pracy (liczba pracujących, liczba bezrobotnych, liczba podmiotów gospodarczych) występują w odniesieniu do wskaźnika niezależności finansowej gmin.
- Potwierdza to intuicyjne przekonanie, iż sytuacja ekonomiczna gmin ma ogromny wpływ na aktywność zawodową (liczba pracujących) i aktywność gospodarczą (liczba podmiotów gospodarczych) jednostek. W tym przypadku zależność jest wprost proporcjonalna.

- **Z niezależnością finansową gmin stosunkowo silnie skorelowany jest również wskaźnik bezrobocia, tyle tylko, że jest to korelacja ujemna.**
- **Warto zwrócić uwagę, iż stawiając tezę o zależności między kondycją finansową gmin a ich prężnością rynku pracy, nie jesteśmy w stanie stwierdzić jednoznacznie na ile czynnik ekonomiczny był pierwotny i miał wpływ na decyzje podejmowane na rynku pracy, a na ile to rynek pracy stanowił czynnik stymulujący rozwój gospodarczy gminy.**

- **Z najsilniejszą korelacją mamy do czynienia wówczas gdy niezależność finansową zestawimy z liczbą podmiotów gospodarczych ($r=0,89$; $R^2=0,68$). Oznacza to, że na decyzje o zakładaniu i prowadzeniu firm na terenie danej gminy znaczący wpływ ma ocena jej sytuacji ekonomicznej.**
- **W przypadku pracowników – decyzje o podjęciu pracy są mniej uzależnione od warunków „makroekonomicznych” gmin, a bardziej uzależnione od osobistych korzyści i możliwości jakie stwarza im dana praca.**

- **Względnie silne zależności występują między saldem migracji a wskaźnikami rynku pracy.**
- **Najsilniej skorelowaną z saldem migracji kategorią jest liczba podmiotów gospodarczych. Może to oznaczać, że prężne ekonomicznie gminy przyciągają nowych mieszkańców, a wraz z nimi pojawiają się „obsługujące” ich firmy.**
- **Możliwa jest też inna sytuacja, gdy do aktywnych ekonomicznie gmin wiejskich czy miejsko-wiejskich przenoszą się mieszkańcy miast – mobilni, prężni, aktywni i podejmują działalność gospodarczą w nowym miejscu zamieszkania.**

- **Najsłabsze w badanej grupie wskaźników okazują się zależności między wysokością udziału podatku rolnego w strukturze wpływów podatkowych a Analizowanymi charakterystykami rynku pracy. Chociaż i w przypadku tego wskaźnika korelacje (r) w przekraczały wartość 0,5.**

- **Podatek rolny jest ustalany na poziomie lokalnym. Już z tego faktu wynikać mogą słabsze korelacje, gdyż jego wysokość, można powiedzieć, jest swego rodzaju zmienną losową – uzależnioną od czynnika ludzkiego (decyzje władz lokalnych), a nie racjonalnego czyli ekonomicznego. Jak na tak mało ujednoczony system podatków rolnych uzyskane wartości korelacji są i tak dość znaczące.**

- W niemal wszystkich przypadkach zależności między udziałem podatku rolnego we wpływach podatkowych gmin ogółem a wskaźnikami rynku pracy są odwrotnie proporcjonalne.
- Jedynym wyjątkiem jest wskaźnik liczby bezrobotnych w gminach miejsko-wiejskich. Ten osobliwy przypadek można tłumaczyć dużą aktywnością ekonomiczną obszarów miejskich w tych gminach, która neutralizuje słabą sytuację obszarów wiejskich.

- W odniesieniu do podatku rolnego między gminami wiejskimi a miejsko-wiejskimi zaznaczają się poważne różnice w korelacjach z poszczególnymi wskaźnikami rynku pracy (silniejsze dla tych drugich).
- Nasuwa się zatem sugestia, że udział podatku rolnego, jako swoisty „wskaźnik wiejskości” – wpływa bardzo niekorzystnie na prężności rynku pracy.

Dziękuję za uwagę

